

Likabehandlingsplan

Handlingsplan mot kränkande behandling

”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan skall hålla levande i arbetet med barnen.” (Läroplan för förskolan Lpfö 98)

**Räcksta Förskolor / Hässelby-Vällingby SDF / Stockholms Stad
Läsåret 2010/2011**

Senast uppdaterad: 2011-01-31

<u>Innehåll</u>	<u>Sidan</u>
<u>INLEDNING</u>	3
<u>VISIONER OCH MÅL</u>	3
<u>CENTRALA BEGREPP / VAD ÄR KRÄNKANDE BEHANDLING?</u>	4
Direkt diskriminering	4
Indirekt diskriminering	4
Trakasserier och kränkande behandling	4
Repressalier	5
<u>VAD SÄGER LAGEN?</u>	5
<u>TILL DIG SOM FÖRÄLDER</u>	6
<u>HUR SER DET UT HOS OSS?</u>	6
<u>FRÄMJANDE AV LIKABEHANDLING / HUR SKA VI NÅ MÅLEN?</u>	6
<u>FÖREBYGGANDE ARBETE</u>	7
<u>ÅTGÄRDER MOT DISKRIMINERING</u>	7
Barn-Barn	8
Vuxna-Barn	8
Vuxna-Vuxna	8
<u>UTVÄRDERING AV LIKABEHANDLINGSPLANEN</u>	9
Bilaga 1: Utredning om kränkande behandling	
Bilaga 2: Handlingsplan vid kränkande behandling	
Bilaga 3: Uppföljning av handlingsplan vid kränkande behandling	

INLEDNING

Under våren 2010 har chefer, pedagoger och annan personal diskuterat Råcksta Förskolors likabehandlingsplan. Vi har i diskussionsgrupper försökt reda ut begreppen diskriminering och kränkning, och definierat vad vi anser att de orden står för. Vi har varit överens om att begreppen är komplicerade, då det är väldigt individuellt vad som upplevs som en kränkning. Trots detta, eller kanske just på grund av detta, är det nödvändigt att precisera vad diskriminering och kränkningar innebär. En upplevd kränkning kanske inte alltid är en kränkning i juridisk mening, exempelvis. Och tvärtom kan en handling med ett jämlikt syfte i vissa situationer faktiskt vara diskriminerande.

I denna likabehandlingsplan kommer vi att redogöra för vad diskriminering är, vad lagen säger och hur vi konkret ska hantera kränkningar om de uppstår i vår verksamhet.

Formuleringarna i planen har kommit till genom ett kollektivt arbete i Råcksta Förskolors fem förskolor. Mycket kan kännas igen från den tidigare likabehandlingsplanen och en del är lånat från Skolinspektionens handledning för att utforma en likabehandlingsplan / plan mot kränkande behandling.

Nytt jämfört med tidigare likabehandlingsplan är att vi formulerat ett antal mål som ska utvärderas vid revideringen av planen till nästa läsår. Tanken är att detta ska göra likabehandlingsplanen till ett levande dokument som kan användas i diskussioner mellan chefer, pedagoger, övrig personal, föräldrar och inte minst som en utgångspunkt för samtal kring etik och värderingar med barnen.

VISIONER OCH MÅL

- På Råcksta Förskolor strävar vi efter en lyssnande pedagogik och ett öppet klimat.
- Målet är att inga former av diskriminering eller kränkande behandling ska förekomma i våra förskolor.
- Klimatet ska tillåta att såväl barn som föräldrar som pedagoger, chefer och övrig personal tar upp funderingar och konstruktiv kritik.

CENTRALA BEGREPP / VAD ÄR KRÄNKANDE BEHANDLING?

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas i förhållande till andra på grund av något av följande:

- Kön
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Sexuell läggning
- Funktionshinder
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Ålder
- Klass

Diskriminering på dessa grunder är förbjudet i lag. Undantaget är klass, som inte omnämns i lagtexterna. På Räcksta Förskolor har vi ändå valt att nämna även klass, och menar med detta ekonomisk och social bakgrund.

Ålder får vara grund till särbehandling om det har ett berättigat syfte. Detta kan innebära organisation av grupper etc.

Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas sådant som bryter mot föreställningar om hur flickor och pojkar förväntas vara och se ut.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas att ett barn blir missgynnad på någon av de ovanstående grunderna genom att alla behandlas lika. Ett till synes neutralt beslut kan alltså vara diskriminerande. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar förskolan indirekt de barn som till exempel på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Med trakasserier menas uppträdande som kränker ett barns värdighet och har samband med någon av de ovanstående grunderna.

Med kränkande behandling menas uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon av de ovanstående grunderna.

Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)

- Texter och bilder (teckningar, lappar, fotografier)
- Uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet

Både personal och barn kan göra sig skyldiga till trakasserier och kränkande behandling.

Repressalier

Med repressalier menas att ett barn utsätts för en negativ behandling på grund av att barnet eller vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Sådana repressalier får inte förekomma.

VAD SÄGER LAGEN?

Sedan 2009 är det två lagar mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever som styr förskolans jämlikhetsarbete. Dels 14 kapitlet i skollagen och dels diskrimineringslagen. Dessa lagar förpliktigar att förskolan och skolan bedriver ett målinriktat arbete med likabehandlingsplan och handlingsplan mot kränkande behandling. Alla förskolor och skolor är skyldiga att utreda och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling som ägt rum i verksamheten.

Skollag (1985:1100) säger följande:

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Diskrimineringslag (2008:567) säger följande:

Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Det är utifrån dessa lagar som vi har definierat kränkande behandling. Vi har efter våra diskussioner i kollegiet även valt att inkludera klass som diskrimineringsgrund under rubriken *Definition av centrala begrepp / vad är kränkande behandling?* ovan. Här kan det då vara lägligt att påpeka att klass inte omnämns som diskrimineringsgrund i skollagen och diskrimineringslagen.

TILL DIG SOM FÖRÄLDER

Vid misstanke om att ett barn far illa har all personal inom förskolans verksamhet anmälningsplikt till de sociala myndigheterna.

Om du som förälder misstänker att ett barn, ditt eller någon annans, utsätts eller har blivit utsatt för kränkande behandling – prata alltid med personalen. Definitionerna nedan, under rubriken *Definitioner av centrala begrepp* och rubriken *Vad säger lagen?* Förtydligar vad en kränkande behandling är. Befogade tillrättavisningar från personalen, med syfte att upprätthålla en god och trygg miljö för alla barn, är inte en kränkande handling, såvida inte ett barns förödmjukas i och med detta.

HUR SER DET UT HOS OSS?

Räcksta förskolor är en mångkulturell enhet, men med variationer och olikheter de fem förskolorna emellan. Diskussioner mellan personalen har visat på en bild av en gemensam värdegrund där demokrati står i fokus. Upplevelsen är att verksamheten generellt är jämlik. Incidenter på diskrimineringsgrunderna är ovanliga, och när sådana inträffat har de hanterats av pedagoger i samarbete med föräldrar. Vi vill ändå inte nöja oss med att konstatera att verksamheten är jämlik, utan vi fortsätter att sträva mot mer kunskap om jämlikhetsarbete.

FRÄMJANDE AV LIKABEHANDLING / HUR SKA VI NÅ MÅLEN?

Grunden för en jämlik förskola är en levande diskussion om värderingar. För att pedagogerna ska kunna förmedla en värdegrund till barnen är det viktigt att denna värdegrund diskuteras inom kollegiet. Vårt främsta styrdokument är *Läroplan för förskolan Lpfö 98*, där det demokratiska uppdraget betonas. Vad gäller diskriminering och likabehandling styrs vi ytterst av två lagar: Skollagen och diskrimineringslagen.

Konkret kommer vi att jobba med våra mål om likabehandling bland annat på följande vis:

- Under det senaste läsåret har vi startat upp en genusgrupp, där pedagoger från de fem förskolorna mötts för att fördjupa sig i genusmedvetenhet och jämlikhet mellan könen. Tanken för det kommande läsåret är att denna grupp ska utvecklas och utvidgas till en jämlikhetsgrupp med en bredare fokus än enbart på genus. Gruppen kommer då att med utgångspunkt i de sociala kategorier som nämns här i likabehandlingsplanen (kön, etnicitet, religion, funktionshinder, sexualitet, könsöverskridanden, ålder, klass) att fördjupa sina kunskaper om jämlikhet och likabehandling.

- Under våren har vi arbetat med en presentation av vår verksamhet ur ett interkulturellt perspektiv. Denna presentation kommer att framföras av två pedagoger på en internationell förskolekonferens i Göteborg i augusti, och den fokuserar främst på vårt arbete med flerspråkighet.

Detta är två exempel på fördjupningar på temat jämlikhet och demokrati. Tanken är sedan att dessa diskussioner ska komma hela kollegiet till del och ge en ökat kollektiv medvetenhet på förskolorna. Vi tror att sådana diskussioner är viktiga att hela tiden hålla levande för att våra värderingar också ska bli tydliga i arbetet med barnen, i samtal och i handling.

Tanken är att likabehandlingsplanen ska uppdateras varje år, och redan nu sätter vi upp ett mål inför nästa år plan:

- Ett mål blir att inkludera såväl barn som föräldrar i utformningen av planen, som i denna version är helt skapad av pedagoger, chefer och övrig personal. Barnen skulle kunna inkluderas exempelvis genom enkla samtal om barnens rättigheter, där deras kopplingar till vardagen på förskolan fångas upp. Detta kan ske både i grupp, på t.ex. samlingar, eller i enskilda barnintervjuer. Föräldrar ska få möjlighet att diskutera likabehandlingsplanen i föräldrarådet och eventuellt på föräldramöten.

Lyckas vi inkludera såväl personal som barn som föräldrar i utformandet av likabehandlingsplanen, blir den det levande dokument som den är tänkt att vara.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Det sociala samspelet är en av de viktigaste uppgifterna förskolan har i sitt arbete med barnen. Förekommer kränkningar mellan barn är det viktigt att följa upp detta med både den som utsätter och den som blir utsatt. Men likabehandlingsarbetet börjar redan vid barnets första dag i förskolan. Vi uppmuntrar barnen att kräva sin integritet och att tydligt visa vad de vill och inte vill. Vi tränar ständigt barnens empatiska förmåga i samtal och handling.

ÅTGÄRDER MOT DISKRIMINERING

I det dagliga arbetet med barnen uppmärksammar vi när barn utsätts för kränkande handling. De vuxna ska vara goda förebilder och hjälpa de barn som utfört den kränkande handlingen att förstå det felaktiga med beteendet. Förekommer det att en vuxen kränker barn ligger ett stort ansvar på kollegorna att ta tag i detta.

Längst bak i likabehandlingsplanen finns tre bilagor: Utredning om kränkande behandling, Handlingsplan vid kränkande behandling och Uppföljning av handlingsplan vid kränkande behandling. Dessa ska användas i de fall då kränkande behandling förekommit.

Vid förekomst av kränkningar ska åtgärderna se ut på följande vis:

Barn-Barn

- Personalen uppmärksammar det som har hänt och pratar med de berörda barnen. Detta innebär samtal där den vuxne medlar, stöttar, tar reda på vad som är orsaken till kränkningen, ställer öppna frågor.
- Pedagoger och övrig personal ska gå in direkt i situationer som innebär att ett barn kränks. Den vuxne måste markera tydligt vart gränsen går.
- De vuxna ansvarar för att det eller de barn som utsatts för kränkningen får upprättelse.
- Föräldrar informeras och vid upprepade tillfällen upprättas en handlingsplan. Ansvarig för detta är antingen barnets ansvarspedagog eller den pedagog som uppmärksammat händelserna.

Vuxna-Barn

- Personal ska kunna påpeka fel för varandra. Detta måste klimatet på förskolorna tåla.
- Vid upprepade tillfällen ska förskolechefen vidtalas, som i sin tur vidtar åtgärder.
- Förskolechefen är ansvarig för att vidtagna åtgärder dokumenteras och följs upp.
- De vuxna ansvarar för att det eller de barn som utsatts för kränkningen får upprättelse. Det är viktigt att i sådana situationer göra barnet medvetet om sina rättigheter.

Vuxna-Vuxna

Likabehandlingsplanen ska främst ha barnen i fokus. Men ändå vill vi betona vikten av att likabehandlingsarbetet även präglar relationerna mellan de vuxna som barnen omges av. Förekommer kränkningar mellan vuxna personer i förskolan ska därför även detta tas på allvar och följas upp. I sådana fall ligger ett stort ansvar på förskolechefen.

UTVÄRDERING AV LIKABEHANDLINGSPLANEN

Inför läsåret 2011/2012 ska likabehandlingsplanen revideras. Det vi framförallt ska ta till vara på och utvärdera inför den uppdateringen är de punkter vi satt upp som mål under rubriken *Främjande av likabehandling / Hur ska vi nå målen?* :

- Vad har genusgruppen/jämlikhetsgruppen gjort under året? Har deras arbete kommit hela kollegiet till del?
- Hur har presentationen vid konferensen i Göteborg använts för att föra vidare en diskussion om interkulturalitet?
- Har föräldrar och barn bjudits in till diskussion om likabehandling så som vi uttryckt som ett mål? Hur för vi in deras synpunkter i kommande likabehandlingsplan?

Bilaga 1: Utredning om kränkande behandling

Datum:

Utredare:

Utsatt barn:

Förskola:

Ansvarig förskolechef:

Vem har uppmärksammat problemet:

Händelseförlopp:

Personer som deltar vid samtalet:

Har kränkningen upphört?

Datum för uppföljningssamtal:

Handlingsplan upprättad datum:

Underskrift/er:

Bilaga 2: Handlingsplan vid kränkande behandling

Datum:

Namn:

Utsatt barn:

Förskola:

Ansvarig förskolechef:

Närvarande vid handlingsplanens upprättande:

Beskrivning av nuläget:

Mål:

Åtgärder / Så här ska vi arbeta för att nå målen:

Ansvarig/a:

Datum för uppföljning och utvärdering:

Underskrift/er:

Bilaga 3: Uppföljning av handlingsplan vid kränkande behandling

Datum:

Namn:

Utsatt barn:

Förskola:

Ansvarig förskolechef:

Närvarande vid uppföljningen:

Hur har det gått? Är målet uppnått?

Åtgärder / Så här ska vi arbeta vidare:

Ansvarig/a:

Ärendet är EJ avslutat. Datum för ny uppföljning och utvärdering:

Ärendet avslutat. Datum:

Underskrift/er:

